

*Мельник І. В.,**кандидат філологічних наук,**доцент кафедри англійської мови**Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ КООПЕРАТИВНИХ СТРАТЕГІЙ ПРОВОКАЦІЙНОГО МОВЛЕННЯ В ІНСТИТУЦІЙНОМУ ДИСКУРСІ

Анотація. Стаття присвячена дослідженню кооперативних стратегій провокаційного мовлення в інституційному дискурсі. У роботі проаналізовано складники комунікативних ситуацій провокаційного мовлення, які включають провокатора й реципієнта як основні елементи. Зазначається, що комунікативна мета й інтенції співрозмовників знаходять втілення в комунікативних стратегіях і тактиках, які реалізуються вербальними й невербальними засобами. Провокаційне мовлення – це тип міжособистісного спілкування, метою якого є досягнення провокатором бажаної вербальної реакції з боку реципієнта. За допомогою мовленнєвого впливу на співрозмовника провокатор може отримати потрібну інформацію. Процес комунікації може бути ефективним у разі чіткого планування мовленнєвих дій провокатором, тобто адекватного вибору стратегій і тактик спілкування як оптимальної реалізації інтенції провокатора в досягненні конкретної комунікативної мети.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення стратегій і тактик посідає важливе місце в сучасній комунікативній лінгвістиці, про що свідчить чимала кількість досліджень. Зокрема, на думку О.С. Іссерс, «мовленнєва стратегія містить планування процесу мовленнєвої комунікації залежно від конкретних умов спілкування та індивідуальностей комунікантів, а також реалізацію цього плану. Іншими словами, мовленнєва стратегія – комплекс мовленнєвих дій, спрямованих на досягнення комунікативних цілей» [1, с. 10]. Комунікативна стратегія є способом реалізації задуму, вона передбачає відбір фактів та їх подання в певному викладенні з метою впливу на інтелектуальну, вольову й емоційну сферу адресата [2, с. 85]. Д. Леві розглядає стратегію як «когнітивний процес, в якому мовець співвідносить свою комунікативну мету з певним мовним змістом» [3, с. 193].

Мета статті. Головна мета роботи полягає в дослідженні кооперативних стратегій провокаційного мовлення та особливостей її реалізації в інституційному дискурсі.

Виклад основного матеріалу. Провокаційне мовлення завжди відбувається в межах комунікативної ситуації, тобто певних обставин, в яких трапляється спілкування. Ситуативний контекст включає місце й час, що впливають на зміст та якість інтеракцій; соціальні й культурні відмінності партнерів, природу стосунків між комунікантами (провокатором і реципієнтом) тощо. Будь-яка ситуація спілкування відбувається в межах кооперативної взаємодії або конфронтації. Якщо провокатор для досягнення комунікативної мети обирає гармонійний вплив, намагається спланувати свої дії в безконфліктному руслі, то мовленнєва діяльність будеться в умовах кооперативного спілкування. Такі комунікативні ситуації вирізняються прихильним, хоча й вдаваним, ставленням провокатора до свого співрозмовника, позитивним налаштуванням розмови, що сприяє встановленню рівноваги міжособистісного спілкування, використанням кооперативних стратегій спілкування, дотриманням принципів Ввічливості й Кооперації. Зауважимо, що в кооперативних комунікативних ситуаціях інституційного дискурсу соціальний статус займає другорядну позицію

Ключові слова: комунікативна ситуація, стратегія спілкування, провокатор, реципієнт, провокаційне мовлення.

Постановка проблеми. Спілкування, яке розраховане на результат, завжди пов'язане з мовленнєвим впливом, який розглядається в аспекті його цілеспрямованості, мотиваційної зумовленості й запланованої ефективності. Проблема впливу мови на людину з метою отримання інформації пов'язана з явищем провокації. Провокаційне мовлення – особливий тип

в соціальній ієрархії, тобто для забезпечення гармонійного впливу провокатор намагається не акцентувати свою пріоритетність над реципієнтом. У такому випадку реципієнт сприяє мовленнєвим намірам і діям провокатора, адже переважно чинить згідно з його стратегічною програмою.

Ефективність провокаційного спілкування часто досягається за допомогою комунікативної здатності провокатора обґрунтувати положення, твердження, знаходити докази для них, тобто аргументувати. Аргументацію ми певною мірою співвідносимо з інформуванням, яке полягає в наведенні провокатором наявних фактів, повідомлень, суджень, доказів із метою спонукати реципієнта обґрунтувати їх. Провокатор виступає в ролі інформатора, тобто сам надає інформацію, попередньо з'ясовану, перевірену чи уточнену, не вимагаючи одразу цього від реципієнта. Усе, чого прагне мовець, – це підтвердження, уточнення та обґрунтування зазначеної інформації з боку реципієнта.

Розглянемо особливості реалізації провокації в кооперативній ситуації інституційного дискурсу, а саме корпоративного:

[Dr. BENNETT: So, uh, I was going back over the records, uh, trying to anticipate every question that they might ask me. (Dr. Bennett puts the medical history on the table in front of Dr. Allen) And, uh... Well, two years ago your patient had a hernia patched up. It was just a quick, 20-Minute procedure. They gave him morphine for the pain. Dr. ALLEN: He wasn't my patient two years ago. Dr. BENNETT: I know, but morphine was overkill. They would've just given him a non-steroidal anti-inflammatory. Unless... (Dr. Allen lowers his gaze) He was allergic to aspirin. Now the aspirin sensitivity would've <...> would've been flagged, uh, on the chart. Dr. ALLEN: But it's not. Dr. BENNETT: Right. I know it's not, because... See? The page is blank. Now every other page is filled out meticulously. This page is blank. (Dr. Allen bites his lips) You... you changed out the page. (Dr. Allen stands up and closes the door) See, that would explain why you couldn't revive him. You gave him aspirin, and he was... It wasn't just a heart attack. Dr. ALLEN: I had a barely responsive patient with severe chest pains. I was racing against the clock. By the time that file came down, I was losing him. I couldn't afford to wade through his whole medical history. No doctor would've had time. Dr. BENNETT: Probably not, but you could've testified to that. I would've backed you up. Dr. ALLEN: And I would've lost everything. Juries don't care that we see aspirin sensitivity in what, one out of every thousand patients? They'd just hear the word "mistake", and nothing else would get by. Dr. BENNETT: Does Duncan know about this? Dr. ALLEN: No. He wouldn't have been able to put me on the stand to say something he knows isn't true. (sitting closer to Dr. Bennett) Dr. Bennett... please. Dr. BENNETT: You want me to lie for you? Dr. ALLEN: I want you to speak fully and honestly about how I handled that code. Now I had to make a series of judgment calls. And I did what any good doctor would've, what you would've. Dr. BENNETT: (gasps) You want me to lie. Dr. ALLEN: They're not gonna ask about that file. I'm good at what I do. I save lives. Please] [4].

У наведеному прикладі провокація реалізується в кооперативній ситуації корпоративного дискурсу, а саме в розмові між двома лікарями-колегами, й має напівофіційний характер. Напередодні відбулось судове засідання, оскільки на доктора Аллена подали в суд родичі його загиблого пацієнта, який помер від серцевого нападу. Доктор Беннетт свідчив у суді на користь свого колеги доктора Аллена, якого звинувачують у зловживанні

службовим положенням, що призвело до смерті його пацієнта. На місці свідка доктор Беннетт розгубився під тиском звинувачень і не зміг дати чітких відповідей на запитання адвоката, тому він вирішує підготуватись до наступного слухання ретельніше й вивчити історію хвороби пацієнта, який загинув. Серед документів він виявив аномалію – пацієнту для знеболювання ввели аспірин, на який у нього алергія, що й стало причиною смерті, проте той факт, що загиблий мав алергію на аспірин, не був зафіксований в історії хвороби. Отже, доктор Беннетт (провокатор) напередодні засідання вирішив поговорити з доктором Алленом (реципієнтом) і дізнатись правду. Для реалізації свого комунікативного наміру провокатор обирає стратегію аргументації, яка в результаті є ефективною й приводить до досягнення провокатором перлюкутивного ефекту.

Провокатор застосовує певні тактики, які є поетапним втіленням стратегії аргументації:

– тактика наведення доказів, яка реалізується простими розповідними реченнями: *Well, two years ago your patient had a hernia patched up. It was just a quick, 20-Minute procedure. They gave him morphine for the pain <...> morphine was overkill. They would've just given him a non-steroidal anti-inflammatory. Unless <...> He was allergic to aspirin.* На підставі наведених доказів провокатор намагається обґрунтувати те, що в пацієнта була алергія на аспірин;

– тактика звинувачення вказує на порушення реципієнтом певних медичних норм і правил, що суперечить його медичним обов'язкам: *He was allergic to aspirin. Now the aspirin sensitivity would've <...> would've been flagged, uh, on the chart <...> The page is blank. Now every other page is filled out meticulously. This page is blank. You... you changed out the page.*

Реципієнт як рівноправний учасник комунікативного процесу є носієм своєї комунікативної мети, а саме виправдати себе в такій ситуації, оскільки він діяв в екстрених умовах і не встиг ознайомитись з історією хвороби пацієнта. Розуміючи, що саме халатність стала причиною смерті людини, лікар Аллен вирішив знищити одну сторінку з історії хвороби, де фіксувалась інформація про алергію. Стратегія самооборони ґрунтується на конкретних мовленнєвих тактиках:

– тактика відсторонення: *He wasn't my patient two years ago.* Реципієнт використовує цю тактику для дистанціювання;

– тактика пояснення: *I had a barely responsive patient with severe chest pains. I was racing against the clock. By the time that file came down, I was losing him. I couldn't afford to wade through his whole medical history.* Адресат застосовує тактику для того, щоб розкрити причини своїх дій;

– тактика узагальнення полягає в порівнянні себе з іншими: *No doctor would've had time <...> And I did what any good doctor would've, what you would've.*

Обрана провокатором (доктором Беннеттом) стратегія аргументації як лінія мовленнєвої поведінки виявляється дієвою та результативною. Маркером провокації є асертивний мовленнєвий акт *you changed out the page*, ілюкутивна мета якого – викликати вербальну реакцію реципієнта на звинувачення в його бік. У поєднанні з наведеними вище фактами, яким реципієнт не може протистояти, локуція спонукає його надати інформацію, що, відповідно, реалізує комунікативну інтенцію провокатора. Реципієнт розуміє, що його опонент має низку аргументів на захист власної думки й піддається на провокацію: *I had a barely responsive patient with severe chest*

pains. I was racing against the clock. By the time that file came down, I was losing him. I couldn't afford to wade through his whole medical history.

Тактики наведення доказів і звинувачень, що складають основу стратегії аргументації в аналізованій комунікативній ситуації, викликають занепокоєння та емоційну напругу в реципієнта, про що свідчать невербальні засоби спілкування, а саме кінестетичні: адресат опускає очі, що характерно для вираження сорому; кусає губи, що свідчить про його збентеження та хвилювання, проте ці емоційні переживання реципієнта не викликають комунікативний дискомфорт та ускладнення умов спілкування в межах комунікативної ситуації. Натомість реципієнт йде на контакт і розповідає, як усе було насправді та які обставини змусили його діяти проти лікарського обов'язку, тобто провокація реалізується кооперативним шляхом. Адресант дотримується принципу Кооперації та Ввічливості. Зауважимо, що для здійснення кооперативного спілкування крім основної стратегії аргументації допоміжною в такій комунікативній ситуації є стратегія підтримки через медичну солідарність. Адресант-провокатор намагається підтримати свого колегу й допомогти, відстояти його позицію: 1) See, that would explain why you couldn't revive him. You gave him aspirin, and he was <...> It wasn't just a heart attack; 2) <...> you could've testified to that. I would've backed you up. Усе це сприяє гармонійному перебігу мовленнєвої діяльності комунікантів.

Кооперативна поведінка провокатора як мовної особистості відбивається в гармонійному перебігу комунікативної ситуації. Провокатор демонструє підтримку попри несхвальний вчинок реципієнта, прагне до співпраці. Рівноправність соціальних ролей є причиною відсутності вираженої боротьби за роль комунікативного лідера, проте провокатор виявляє наполегливість і впевненість, уміло керує обставинами комунікативної ситуації та наявними фактами, оскільки досягнення комунікативної мети для нього є першочерговим. Така мовленнєва поведінка провокатора позитивно впливає на реалізацію провокації та мовленнєві дії реципієнта, який, не відчуваючи конфліктного зіткнення інтенцій, під впливом гармонійної взаємодії надає інформацію та, власне, піддається на провокацію. Реципієнт виступає ригідною мовною особистістю, оскільки не здатен реалізувати власний стратегічний план, тобто ухилитись від відповіді.

Отже, стратегія аргументації спрямована на вербальну поведінку реципієнта шляхом наведення аргументів і фактів і сприяє кооперативній реалізації провокації в мовленні, оскільки провокатор втілює свої комунікативні наміри, зберігши баланс стосунків із реципієнтом, тобто комунікативну рівновагу й ефективність спілкування.

Для оптимальної реалізації комунікативної мети кооперативним способом провокатору важливо стратегічно продумати й спланувати свої комунікативні дії так, щоб реципієнт невимушено надавав бажану інформацію, не відчуваючи дискомфорту, а навпаки – відверто й прямолінійно висловлювався. Розглянемо приклад реалізації провокаційного мовлення в кооперативній ситуації інституційного дискурсу, а саме медичного:

[SHELDON: Hey, Pete. PETE: Hey. SHELDON: Who's your friend? PETE: This is Marshall, Betsey's foster brother. MARSHALL: Mommy says we don't say "foster." SHELDON: Of course. I'm Sheldon. Hey, can I join you? PETE: Sure. (Chair scrapes floor) SHELDON: Now you and Betsey are about the same

age. *Must be nice to have her living with you, huh?* MARSHALL: *Yeah. It's fun. (Pete and Sheldon exchange glances)* PETE: *Uh, hey, listen, I gotta check on a patient. Uh, do you mind? I'll be back in a couple of minutes (Pete is leaving)* SHELDON: *Now I'm sure you got upset by what happened to Betsey, but the doctors here are very good. They're gonna take great care of her. Does your dad ever get upset?* MARSHALL: *Sometimes.* SHELDON: *But does he get more upset now that Betsey lives with you?* MARSHALL: *He fights with mommy a lot more. And mommy gets sad. I don't like it.* SHELDON: *Of course not. You love your mom (Marshall nods). So what do you do to make her happy?* MARSHALL: *I'm an extra-good boy so she knows I love her. I tell Betsey to be extra good, too, to listen to daddy and mommy.* SHELDON: *When... when Betsey doesn't listen, does your dad do more than just talk to her? Does he...spank her or...?* MARSHALL: *No.* SHELDON: *What about your mom? Is she ever mean to Betsey?* MARSHALL: *No. But sometimes I help her to listen.* SHELDON: *How do you do that? Is that what you did on the jungle gym?* MARSHALL: *Betsey's clumsy. It was her fault.* SHELDON: *And when Betsey misbehaves, I guess that's her fault, too. Must make it harder for your parents.* MARSHALL: *Yeah. And that's not right.* SHELDON: *So I guess it makes sense, then, that she needs to be punished.* MARSHALL: *I'm done with my ice cream. Can I have more?]* [5].

У наведеному прикладі провокація реалізується в кооперативній ситуації, а саме в розмові між психологом Шелдоном (провокатором) і хлопчиком Маршалом (реципієнтом). Сестра Маршала Бетсі потрапила до лікарні вдруге підряд із переломом. Оскільки Бетсі є названою дитиною в сім'ї, то її стан і подальший добробут неабияк турбує лікарів, які мають підозру, що дівчинку ображають у сім'ї. Названі батьки заперечують будь-яке зневажливе ставлення чи насилля щодо дитини. Лікар Піт і психолог Шелдон вирішили поспілкуватись із братом Бетсі, щоб дізнатись більше про названу сім'ю дівчинки й з'ясувати причини неодноразових переломів, саме це є їхньою комунікативною метою. Для реалізації свого наміру провокатор застосовує стратегію отримання інформації, яка актуалізується за допомогою конкретних тактик:

– тактика заспокоювання: *Now I'm sure you got upset by what happened to Betsey, but the doctors here are very good. They're gonna take great care of her.* Провокатор застосовує таку тактику, щоб дізнатись про справжнє ставлення хлопчика до названої сестри;

– тактика питання-відповіді реалізується запитаннями різних типів: *Must be nice to have her living with you, huh?.. Does your dad ever get upset? But does he get more upset now that Betsey lives with you? So what do you do to make her happy? When... when Betsey doesn't listen, does your dad do more than just talk to her? Does he...spank her or... How do you do that? Is that what you did on the jungle gym?* Використання такої тактики дає можливість провокатору реалізувати комунікативну мету, оскільки він поетапно отримує інформацію про обставини в сім'ї.

Обрана стратегія сприяє кооперативному перебігу комунікації. Маркером провокації є інтерогатив: *Is that what you did on the jungle gym?*, ілюкутивна мета якого полягає в тому, щоб змусити реципієнта відповісти. Відповідно, реципієнт діє згідно з планом провокатора й піддається на провокацію, не розуміючи цього: *But sometimes I help her to listen... Betsey's clumsy. It was her fault.* За допомогою стратегії самооборони він робить спробу реалізувати свою комунікативну інтенцію, тобто

відстояти власні інтереси й виправдати себе. Використовуючи тактику звинувачення: *Betsey's clumsy. It was her fault*, реципієнт намагається перекласти свою вину на названу сестру Бетсі.

У такому випадку спілкування з дитиною має свої особливості. Провокатор намагається досить обережно діяти, оскільки спілкування відбувається з малолітнім хлопчиком, з яким вони мало знайомі. Провокатор вдало планує свою мовленнєву діяльність, стратегію, тактику й обирає мовні засоби для того, щоб дитина довіряла йому та йшла на вербальний контакт. Провокатор застосовує невербально виражену тактику завульбованого підкupu – на початку розмови пригощає Маршала морозивом. Такий прийом є досить ефективним у спілкуванні з дитиною, оскільки сприяє налаштуванню реципієнта на співпрацю.

Стратегія отримання інформації реалізується за допомогою дотримання принципів Кооперації та Ввічливості, тому провокатор наслідує максими спілкування, що є ознакою кооперативної комунікації.

У такій комунікативній ситуації соціальні ролі провокатора й реципієнта не рівноправні. Провокатор має вищий соціальний статус та є старшим за віком, що також відповідно впливає на реципієнта, проте на цьому не акцентується. Адресант-провокатор є психологом, що дає йому можливість і здатність знайти правильний підхід до реципієнта з метою досягнення перлокутивного ефекту. Провокатор діє як кооперативна мовна особистість, тобто демонструє уважність, зацікавленість, чуйність, що, відповідно, справляє позитивний вплив на реципієнта. Партнерство, відвертий стиль спілкування, доброзичливість є засобами впливу провокатора й сприяють гармонійному досягненню комунікативної мети.

Реципієнт своєю чергою також демонструє кооперативний тип мовної особистості, оскільки має схильність довіряти провокатору, люб'язно надає інформацію, приязно спілкується. Слід зауважити, що з огляду на недостатній рівень комунікативної компетентності й життєвого досвіду (реципієнт є дитиною) за мовленнєвою поведінкою провокатора, яка базується на принципах Кооперації та Ввічливості, реципієнт не здатний розпізнати істинних намірів і мотивів, унаслідок чого піддається на провокацію.

Для досягнення перлокутивного ефекту кооперативним шляхом іноді провокатор вдається до надмірної привітності й люб'язності як спроб приховати свої дійсні наміри випиттвання інформації. Розглянемо приклад реалізації провокаційного мовлення в кооперативній ситуації інституційного дискурсу, а саме корпоративного:

[(Alicia enters Lanie's room, offering a bottle of Coke) ALICIA: Your machine spat out an extra one. Would you like it? (paying attention to pictures on the table) Oh, beautiful children! LANIE: 2 kids, 2 grandkids. SECURITY OFFICER: Lanie, how about those disks? ALICIA: Is he always so charming? LANIE: He's just a lazy mall cop, he spends all the day surfing porn, and with night shift, he can't get his skinny ass out of his chair. I'm always waking him up in the morning. ALICIA: Oh, man!] [6].

Наведений діалог ілюструє реалізовану кооперативним шляхом провокацію. Розмова відбувається між Алісією (провокатор), юристом, яка займається захистом жінки, звинуваченої у вбивстві власного чоловіка, й Лені (реципієнт), яка є помічником керівника служби охорони в торговельному центрі, на території якого відбулось вбивство. Переглянувши записи камери спостереження, Алісія (провокатор) підозрює, що записи сфабриковані.

Для того, щоб реалізувати комунікативну мету, а саме дізнатись про те, наскільки відповідально виконує свої обов'язки керівник служби охорони торговельного центру й чи записи відео спостереження ведуться щоденно, провокатор вирішив порозмовляти з його помічником Лені (реципієнтом).

Провокатор застосовує стратегію догодження, яка виявляється досить ефективною в контексті комунікативної взаємодії та реалізується за допомогою таких тактик:

- тактика пригощання: *Your machine spat out an extra one. Would you like it?* Провокатор пропонує начебто зайву Кола, яку видав апарат напоїв, як привід для того, щоб почати розмову з реципієнтом;

- тактика компліменту: *Oh, beautiful children*, яка виражена окличним реченням. Слідом за тактикою пригощання така тактика сприяє налагодженню міжособистісного контакту;

- тактика іронії реалізує провокацію, маркером якої є інтерогатив: *Is he always so charming?*, що спонукає реципієнта до вербальної реакції. Стилїстика такого запитання має протилежне значення, та провокатор вживає його з метою глузування, оскільки тональність поведінки керівника служби до Лені є не зовсім ввічливою та привітною.

Усі тактики стратегії догодження мають потрібний для провокатора вплив на реципієнта, який надає бажану інформацію, навіть не здогадавшись про приховані наміри провокатора: *He's just a lazy mall cop, he spends all the day surfing porn, and with night shift, he can't get his skinny ass out of his chair. I'm always waking him up in the morning*. Вдале планування мовленнєвих дій дало змогу провокатору викликати прихильність із боку реципієнта й отримати інформацію, наскільки сумлінно виконує роботу керівник служби безпеки.

Зауважимо, що провокатор детально планує як вербальні, так і невербальні кроки. Мовленнєві дії провокатора підсилюють невербальні засоби, а саме проксемічні, тобто скорочення просторової відстані між співрозмовниками. Невербальне доповнення мовленнєвої тактики пригощання сприяє початку вербального контакту й подальшій взаємодії.

Адресант-провокатор дотримується принципів кооперативного спілкування. Застосування стратегії догодження сприяє налагодженню правильного й ефективного спілкування. Провокатор ввічливо ставиться до реципієнта, не порушує комунікативну гармонію та баланс спілкування.

Соціальні ролі провокатора й реципієнта відрізняються. Провокатор займає вищу позицію, проте соціальна нерівність не підкреслюється, що сприяє кооперативному спілкуванню. Провокатор діє як кооперативна мовна особистість, створює доброзичливу атмосферу спілкування, уважно й приязно ставиться до партнера по комунікації, для її ефективного реалізації застосовує стилістичний прийом іронії, що сприяє запланованій стратегічній меті. Провокатор проявив себе як гнучкий тип мовної особистості, свідомо використав обставини спілкування та зовнішні предмети (апарат, що видає напої, сімейні фотографії на столі реципієнта), швидко зорієнтувався в комунікативному просторі задля формування адекватної комунікативної моделі спілкування. Реципієнт відповідно реагує на гармонійну поведінку провокатора, тому поводить привітно, охоче йде на контакт, надає інформацію. Реципієнт навіть не здогадується про прагматичні наміри провокатора, а це дає змогу стверджувати, що стратегічний план мовленнєвих дій адресанта-провокатора виявився досить ефективним.

Висновки. У кооперативних комунікативних ситуаціях інституційного дискурсу провокатор намагається вплинути на реципієнта безконфліктними методами, тобто за допомогою кооперативних комунікативних стратегій, а для збереження балансу спілкування на соціальній нерівності між комунікантами не акцентується.

Література:

1. Иссерс О.С. Коммуникативные стратегии и тактики русской речи. Москва : Издательство ЛКИ, 2008. 288 с.
2. Борисова И.Н. Категория цели и аспекты текстового анализа. *Жанры речи*. 1999. Вып.2. С. 81–85.
3. Макаров М.Л. Основы теории дискурса. Москва : ИТДГК «Гнозис», 2003. 280 с.
4. Private Practice. Do the right thing URL: http://www.addic7ed.com/serie/Private_Practice/2/20/Do_the_Right_Thing.
5. Private Practice. God bless the child URL: http://www.addic7ed.com/serie/Private_Practice/4/21/God_Bless_The_Child.
6. Good wife. Pilot URL: <http://transcripts.foreverdreaming.org/viewtopic.php?f=36&t=13270>.

Melnyk I. Cooperative strategies of provocative speech in institutional discourse and peculiarities of their implementation

Summary. The article deals with the cooperative strategies of provocative speech in institutional discourse. The paper analyzes the constituent parts of communicative situations of provocative speech, which include the provocateur and the recipient as the key elements. It also highlights that the communicative purpose and intentions of the interlocutors are embodied in communicative strategies and tactics, which

are implemented by verbal and nonverbal means. Provocative speech is a type of interpersonal communication, the purpose of which is to achieve the provocateur's desired verbal reaction on the part of the recipient. The speech influence as well as the strategic planning of the communicative process helps the provocateur get the necessary information from the recipient and affects the whole process of communication. Provocative speech is based on clear planning of speech actions and choosing the optimal way to achieve the goals of communicators. Provocateur, in every communication situation, uses his/her own communicative strategy, which contributes to the achievement of communicative goals, so the strategy is considered as the awareness of the situation as a whole, determining the direction of development and organization of influence aimed at achieving communication goals. The communication strategy is implemented in speech tactics, which are understood as speech techniques that allow to achieve goals in a particular situation. The article considers the strategy of argumentation, the strategy of pleasing, the strategy of obtaining information as the plans for the cooperative achievement of the provocateur's goals. Cooperative situations of provocative speech are characterized by achieving the communication goal of the provocateur while maintaining communicative balance of interpersonal relationships with the recipient, adherence to the principles of Politeness and Cooperation, ignoring status inequality within the existing social hierarchy. Consequently, because of positive attitude on the part of the provocateur as well as the cooperative flow of communication the recipient willingly shares the information without suspecting of being provoked.

Key words: communicative situation, communication strategy, provocateur, recipient, provocative speech.